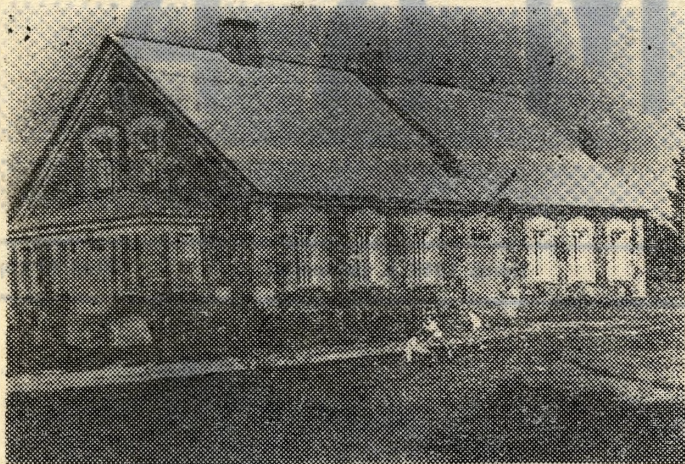

KOOL KURIS — kolmandat korda

Tänavuse kooliaasta algul avati taas ka Kuri kool. Dokumentide ja meenutuste põhjal võib öelda, et kool Kuris alustas seekord tööd juba kolmandat korda.

ESIMENE KORD

Haapsalus elav Velja Laupa (Kokla) on Koklate sugupuu uurimisel muu hulgas talletanud Kuri külast pärit Konstantin Kokla (1878—1946) noorpõlvemälestused. Osa neist avaldati ka meie lehes 1981. a. algul. K. Kokla on kirjutanud nõnda.

...Pääsesin Kurimäe «suurte kooli», mille ametlik nimi oli «Pühalepa üheklassiline kiriku-kihelkonnakool». See oli suur kivimaja, ehitatud kirikuga ühel ajal. (Vahemärkus: kirik valmis aastal 1890, kuid nagu eespool selgub, asutati kool mõni aasta varem — V.V.). Tema õpetajate komplekti oli: preester ja kaks köstrit; viimasest teine, kes elas koolimajas, koolihärraks nimetatud.

Sinna sai kaks kooli, teine oli Kuri abikool. Kuri abikoolis oli koolmeistriks Paavli Madis — Matvei Ollmann. Kohaliku inimesena pidi ta palju kannatama: põlati — oma inimene, mis ta ka on! Ei ole ju prohvet armis oma kodumaal.

Suures koolis võitis lühike aja jooksul lugupidamise koolihärra Mihail Jefimov... Suures koolis oli vene keel ametlik keel, mida tarviti niihästi õpilaste kui õpetajate poolt heapiiuldlikult. Samuti ka õpetajate tuupimine oli seatud piiridesse, mis ainult vaba võistluse vaimu sünnitas. Üksmeelne salapälgus aga tekkis lauluõpetaja Martinsoni vastu ja talle anti ropp nimi. Järgmisel talvel asendas Martinsoni köster Jakobson, hea südamega ja arukas mees,

selle aastaarvu oma käega ametlikus druandes kirja pannud, võib seda usaldada. — V. V.)

1918. a. algas õpetöö kellegi Boris Tatteri juhatusel, kes Saksa võimude ettekirjutusel asju ajas. Eesti valitsuse algul jättis hr. Tatter õpetaja ameti ja 4. detsembril 1918. aastal, lastevanemate koosolekul sain valitud praegusele kohale. Kool kandis ikka Kuri kooli nime ja oli avalik. Peale minu teisi õpetajaid ei olnud. Minu haridus on kihelkonnakoolist, missuguse kooli ainult lõpetanud olen, teisi õpetusi, eksame ja pärastisi Eesti Vabariigi-aegseid edasiõppimise kursuseid mitte arvesse võttes.

Palk maksti Eesti Vabariigi valitsuse poolt. Esimese kuu palk oli 120 marka, mis pärast järk-järgult suurenes. Teised kulud olid Suuremõisa valla valitsuse kanda: koolile tarvisminevad asjad nagu kriit, kantsleikulud. Osa õppeabinõusid oli minu. Selles olukorras õppisid 38 last ja olid jaotatud kolme jaoskonda.

1919. a. algas õppetöö 1. oktoobril 45 õpilasega nelja jaoskonnaga ja seekord kahe õpe-

Nii algas kooli taassünd 1990.

kes meile luule ja proosa vahesid selgitas...

Need K. Kokla meenutused käivad ilmselt möödunud sajandi lõpukümneni kohta. Meie saajandi algusaastate tegevuse kohta Kuri koolis siinkirjutajal andmeid pole. Tõenäoliselt kool tegutses ja kasvas, kusjuures Esimese maailmasõja ajal võis ju lüüki ette tulla. Täpsed andmed on jälle alates 1918. aastast. Aluseks on 1925. aastal kooli juhataja Konstantin Vilu kirjutatud aruanne Lääne maakonnaavalitsuse haridusosakonnale.

K. Vilu kirjutab niimoodi.

... Kooli praegune nimetus on «Kuri 6-klassiline Algkool». 1918. a. nimetati seda kooli «Kuri kool», mis 1885. a. asutati Riia Peetri-Pauli Vennaste Seltsi poolt. (Vahemärkus: kui kooli juhataja on

määrati, on Paldiski Kõrgema Algkooli õpilane. Ta abiellus prl. Selma Kaljuga.

Kevadel 1924. a. prl. Sooserv vabastas end ametist. Nõnda jäi meile kolm õpetajat: Johannes Vilu, Selma ja Johannes Kaev. Selles koosseisus annab ta 6-klassilises koolis praegu 67 õpilasele õpetust.

Kuris, 10. märtsil 1925.

Järgnenud aastatel jätkas Kuri kool tegevust kuueklassilisena. Kui 1929. aastal valmis Paladel uus koolihoone, jäid Kurisse veel mõneks aastaks algklassid, kuni kool likvideeriti.

TEINE KORD

Naaberkülas Hellamaal tegutses kolmeklassiline algkool, mis samuti oli asutatud 1885. aastal. Vana koolihoone aga lagunes ja pärast sõda (ilmselt 1945. aastal) toodi Hellamaa kool Kurisse. Kaasa tulid sealse kooli nimi ja esialgu ka õpetaja Priidu Lember, kes Hellamaal 40 aastat koolmeistriks olnud.

See oli sõjajärgne kitsas aeg. Talurahvas toitis end küll ise, aga riiet-jalavariju polnud saada. Lastevanemate koosolekutel arutati sageli ostulubade andmist. Vaesematele ka tasuta. Nii on üks õpilane saanud tasuta veidi kleidiriidet, 4 kirjutussulge ja sukatripid. Ühes protokollis on kirjas, et «...enne ei ole loota korrapäraselt kooliskäimist, kui maa on külmetanud ja võib kergema jalatõnga (pätid jalas) koolis käia».

Aastail 1946—1948 oli Kuris asuva kooli nimeks Hellamaa Mittetäielik Keskkool, algul nelja-, siis viieklassiline. Sel ajal tõusis õpilaste arv haripunkti. 1946/47. õppeaastal oli koolis kokku 73 õpilast. Need olid iseseisva Eesti Vabariigi lõpu-aastatel, sõja eel sündinud lapsed. See näitab, kui rahvarohked olid tol ajal ümbruskonna külad.

Pärast Priidu Lemberit sai kooli juhatajaks Jakob Siig. Aastail 1952—1955 oli kool-

meister Hilda Kaev. Seejärel juhatas kooli paar õppeaastat Alma Lees (Räsep). Sestpeale oli koolis kaks õpetajat. Teiseks koolmeistriks oli 15 aasta vältel Eesi Leigri (Pajo). 1957/58. õppeaastal oli siin juhataja Meida Mägi ja siis kümmeaastat aastat Heino Tammistu.

Õpilaste arv vähenes aastast aastasse. Algas väikeste koolide sulgemine. Kuri (Hellamaa) koolil jäi 1968/69. õppeaasta viimaseks. Õpilased suunati Palade kooli.

KOLMAS KORD

algas nüüd, septembris 1990. Soov Kuris taas kool avada, oli vallavolikogus, «Rahu eest» kolhoosis ja lastevanemate seas idanenud juba mõnda aega. Vana kivihoonet sai kolhoosi ja vanemate abiga hea remondi. Kuigi koolitee alustajaid oli vaid kolm, avati kool siiski. Avamine oli südamlük. Tervitussõnad lausuvad hariduskoondise juhataja Ivo Eesmaa ning vallavanem Tõnu Otsason. Koolijuhataja Aili Siht mängis hümni ja teda vajaduse korral asendama hakkav õpetaja Jane Aron tuli väikeste õpilasehakatistega koolituppa.

Käisin enam kui saja-aastasest kooli tema taassünni esimesel töönädalal kaemas. Jah, ruumid on kenaks tehtud. Siia mahub edaspidi hulgem õpilasi.

Koolitädi Ellen Kadak oli klassitoa soojaks kütnud. Oli hommik. Koduste autoga jõudsid Reikamalt kohale väikesed Erki Apri ja Inga Sammal. Varsti tuli siitsamast Kurist ka Liisa Heinapuu. Tol päeval tõel olnud asendusõpetaja Jane Aron võttis õpilased vastu ning peagi istuti minikooli miniklassitoas. Varsti aga mindi õue võimlema. Nad ju alles kuueaastased, kellel aabitsa kallal veel tõsine töö ees.

Küll edaspidi õpilaspere kasvab, ollakse kindlad. Praegused kolm aga võivad edaspidi uhked olla: meie olime esimesed!

Valter VOOLE

Need oleme meie — Erki Apri, Liisa Heinapuu ja Inga Sammal.